

Remoure l'herba

(ALDC, IV, 812. Remoure l'herba)

El concepte es refereix a 'canviar de posició l'herba dallada fent que la seva part superior esdevingui la inferior per tal que s'assequi'; en unes poblacions es fa amb forca d'acer (45) i en altres, amb canya (166, 168, 169, 171). Les motivacions obeeixen a la idea de:

1) 'girar': *girar* (s. XIII), del llat. GYRARE, der. de GYRUS (< gr. GYROS 'gir, cercle', des de 'imprimir el sentit de rotació'; var. *gerar* 94; *girar de costat* 90, postverbal *pegar un giró* 160, compostos *capgirar* 'girar de manera que la part de dalt vagi a baix' 22, *regirar* 'tornar a girar' 71, 88, 91, 95, 97, *retxirar* 90, amb apitxament); *tobar* (s. XII), format sobre TUMB!, que expressa el 'soroll d'un cos pesant que gira sobre terra' i que va passar a 'posar (l'herba) de l'altre costat fent anar a baix la part que era a dalt'; *voltar* 'donar la volta' 134, del llat. vg. *VOLVITARE, que va substituir VOLVERE 'fer rodar, fer girar' (> *voldre*), o bé format sobre el participi *volt*, -a; *rebolcar* 'fer donar tombos' 89, 93, del llat. *REVOLVICARE; *revirar* 7, com a resposta del ross., cal atribuir-la a manlleu occità on el mot té un ampli camp derivatiu;

2) 'fer moure': *remenar* (s. XIII), compost del prefix intensiu *re-* i *menar* 'remenar, menejar' (< llat. MĪNARI 'amençar', pels crits dels pastors conduint el ramat → 'conduir' → 'fer moure'); *moure* 178 (< llat. MOVERE), però no apareix *remoure*;

3) 'estendre': *estendre* 48, 77, 157 (var. *estenre* 28, per extensió dels mots en N'R, com *genre*, *tenre*, als de en -NDR-, del llat. EXTENDERE 'estendre amplament'; veg. PALDC, III, mapa 296); *espargir* (s. XV) 92, del llat. SPARGERE; *escampar* 'estendre pel camp' 170, der. de *camp* (< llat. CAMPUS) amb el prefix *es-* (< EX-); *esbarbillar* 1, var. de *esparpillar* < *esparpallar*, híbrid de *espargir* × *espallar* 'escampar la palla'; *derremar* (no DCVB ni DECat) < *desremar*, pròpiament 'desfer el rem o rengle d'herba posada per assecar' (*rem* < *reng*, a partir del plural *rens* des del qual es va formar un singular *rem*, com del dial. *ancins* es va formar *ancim*, interpretat aquell com a resultat d'una assimilació -ms > -ns [com *prims* > *prins*]);

4) 'instrument amb què es gira l'herba': *rampillar* 40, 101, der. de *rampill*, der. de *rampa*, del gòtic *HRAMS 'grapa, engrapadora'; *espolsar* 47, pel sacsejament que es fa amb el rampill, la forca o la canya perquè caigui l'herba aixecada; l'alg. *xapitar* 85, der. de *xapeta*, sembla resposta no adequada, car més aviat es deu referir a 'remoure la terra';

5) 'finalitat': *secar* 135 (< llat. SICCARE 'fer tornar sec'). Altres mots: *agavellar* 57 (var. *gavellar* 57, amb afèresi) no sembla resposta adequada, car el seu sentit sol ser el de 'formar gavelles o gavells'; *carambolejar* 115 és mot d'origen incert.

Des d'un vessant geolingüístic, notem la universalitat de *girar* (tret de l'alg.) i l'extensió de *tobar* tant pel cat. or. com per l'occ. *Derremar*, testimoni d'un canvi -ns > -ms, és estrictament del cat. or. i *remenar*, *revirar* es concentren en el ross.

Són mots normatius *girar* (caldrà recollir el sintagma *girar l'herba*), *tobar*, *espargir*, *esparpallar*, *estendre*, *escampar*, des del DG₁, 1932.

